

в своїй роботі ознаки естетичної єдності в навколишньому середовищі (сервіз, гарнітур, ансамбль).

Якщо спочатку діти пасивно сприймають продукти дизайну, адаптовані до їхніх запитів, то в майбутньому вони навчаються розпізнавати переваги середовища. Діти вбирають ляльок, прикрашають та обіграють свої міні-кімнатки та куточки казок. Виток проектної думки дитина отримує у співтворчості з дорослим, який вдало об'єднує різні дитячі вироби в колективній роботі для інтер'єру або виставки.

Діти старшого дошкільного віку у процесі занять дитячим дизайном виявляють здатність до оволодіння способами створення виробу та їх удосконалення. Ці умови є найважливішими щодо готовності дитини не тільки до майбутньої художньої діяльності на репродуктивному рівні, але і до виконання надалі технічно більш складних, а також творчих завдань. Як стверджувала Є. Фльоріна, «ускладнення творчих завдань прямо пропорційне закріпленню і зростанню навчальних досягнень».

Великі можливості для оволодіння дітьми дошкільного віку основами дитячого дизайну мають заняття з художньої праці з використанням елементів художнього конструювання, де форма виробу будується з опорою на основні й цілком доступні старшим дошкільникам принципи міри, ритму, симетрії, композиційної й конструктивної рівноваги тощо.

Заняття дитячим дизайном розвивають у дітей інтелект, культуру мовлення та спілкування, здібності до аналізу й узагальнення, творчі здібності – просторова уява, проектно-образне мислення. Діти починають усвідомлювати своє співавторство, авторську компетентність, беручи участь у створенні об'єктів краси, вчать упорядковувати, облаштовувати побут, використовуючи досвід дизайну в дитячому садку. Розвиток дошкільника в середовищі дизайну розглядається в єдності формування його естетичного ставлення до навколишньої дійсності та розвитку художніх здібностей.

Вихователю допомагає спрямувати його зусилля на корисні заняття дитячим дизайном сама потреба дитини в художньо-практичній діяльності. Заняття дитячим дизайном розвивають у дошкільників інтелект, культуру мови і спілкування, здібності до аналізу й узагальнення, творчі здібності – просторову уяву, проектно-образне мислення. Діти починають усвідомлювати своє співавторство, авторську компетентність, беручи участь у створенні об'єктів краси, вчать упорядковувати побут, використовуючи набутий досвід дизайну в просторі закладу дошкільної освіти.

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Гордієнко Т.В., канд.пед.н., доцент;
Мешкова А.В., магістр
НДУ ім.М.В.Гоголя, м.Ніжин, Україна

В сучасному суспільстві одними з найбільш дієвих та широковикористовуваних засобів у роботі з молодшими школярами є засіб наочності.

Наочність розглядається як засіб чуттєвого сприйняття навчального матеріалу, як джерело нових знань, як засіб ілюстрування нових фактів, подій, явищ.

Застосуванням і вивченням методів та засобів наочності займалися такі видатні педагоги: Жан-Жак Руссо, Песталоцці, К.Д. Ушинський, Л. М. Толстой, В.П. Вахтерів, В.О.Сухомлинський та ін.

Дидактика вважає, що наочність забезпечує зв'язок між конкретним і абстрактним, сприяє розвитку логічного мислення, у багатьох випадках є його опорою.

Я. А. Коменський писав, що навчання треба розпочинати не із словесних тлумачень про речі, а з реальних спостережень за ними, боцперехід від конкретного до абстрактного.

Засоби навчання – це пристрої, предмети, що використовуються у навчальному процесі.

На сьогоднішній день в школі широко використовуються такі засоби навчання: графічні засоби; діючі моделі; об'єкти навколишнього середовища взяті в натуральному вигляді або препаровані для навчальних; макети і муляжі; прилади для контролю знань і умінь учнів; підручники і навчальні посібники; прилади і засоби для демонстраційних експериментів; комп'ютери; технічні засоби навчання.

Метод наочності – це показ учням різноманітних наочних об'єктів – реальних предметів та їх зображень.

Яскрава, різноманітна наочність викликає у молодших школярів позитивні емоції, пізнавальний інтерес. Це сприяє розвитку спостережливості, мислення, довірливої уваги, естетичних смаків, а також формуванню естетичних уявлень, понять, елементів наукового світогляду

На уроках в початковій школі використовуються дослідницькі методи навчання.

Дослід – це спосіб вивчення об'єктів та процесів природи у спеціально створених ситуаційних умовах і виявлення з різноманітного комплексу зовнішніх впливів на об'єкта бо процес лише одного заздалегідь визначеного фактору.

Дослідницький метод навчання – це організація пошукової пізнавальної діяльності дітей шляхом постановки педагогом пізнавальних і практичних завдань, що вимагають самостійного творчого розв'язання.

У процесі формування дослідницьких умінь важливу роль відіграють принципи: інтегрованості (об'єднання і взаємовплив навчальної і дослідницької діяльності учнів, коли досвід і навички безпосередньо впливають на успішність учнів); неперервності (процес довготривалого навчання і виховання, що проявляється, перш за все, в творчому об'єднанні учнів та їх вчителів); між предметних зв'язків.

Сучасні вчителі-початківці простежують наступність ідей Сухомлинського в реалізації принципу наочності та дослідницької діяльності.

Ефективність процесу сприйняття підвищується, коли перед учнями ставляться спеціальні завдання, проводяться спостереження, які спонукають їх придивлятися чи прислухатися до нових об'єктів, виокремлювати їх характерні ознаки, об'єднувати в одне ціле, позначати побачене, почуте відповідними словами.

Ефективним методом процесу формування компетентності дослідницькі проекти.

Основними методами організації навчальної діяльності в умовах дослідницького методу є: ігровий, проблемний, евристичний, дослідницький.

Стимулюванню навчально-дослідницької сприяють: проектна діяльність на уроках і в позакласній роботі, використання пошукових, проблемних методів, організація самостійної роботи учнів з використанням інтерактивних технологій тощо.

Дослідницькі вміння формуються за рахунок спостереження, запам'ятовування та відтворення.

За допомогою комп'ютерів, посібників, карток, фото та інших засобів наочності, в учнів формуються правильні уявлення про то чи інший предмет.

Організація дослідницької діяльності молодших школярів дозволяє формувати дослідницькі вміння, які пов'язані з загально навчальними вміннями й навичками.

Дослідження сприяють розумовому розвитку молодших школярів, адже побачене на власні очі під час заняття викликає в дітей бажання не тільки запам'ятати явище, а й пояснити його.

Вчитель початкової школи має чітко розуміти сутність навчальних дій, які складають процесуальну основу такого виду діяльності, правильно й раціонально організувати роботу з формування комплексу загальнонавчальних і дослідницьких умінь з метою ефективного здійснення навчально-дослідницької діяльності молодшими школярами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балашова С. П. Формування дослідницьких умінь у студентів педагогічного коледжу в процесі вивчення природознавчих дисциплін / Балашова С. П. – К. : 2000. – 274 с.
2. Белявцева Т. В. Застосування методу проектів при формуванні пізнавальної активності учнів середніх класів / Белявцева Т. В. // Каталог – Режим доступу: <http://users.kpi.kharkov.ua/lre/MicroCAD/mcad2000/1.htm>
3. Карлашук А. Ю. Формування дослідницьких умінь / Карлашук А. Ю. – К. : 2001.
4. Курченко Т. А. Інновації як умова ефективності організації навчально-виховного процесу у сучасній школі / Т. А. Курченко, М. Є. Смирнова // Відкритий урок: розробки, технології, досвід, 2003. - № 78, - 35 с.

5. Савченко О. Я. Нова доба шкільної освіти / О. Я. Савченко // Підручник XXI століття. – 2003. – № 1–4. – С. 30–39.

6. Ушинський К.Д. Стислий підручник педагогіки. Нариси передмови до підручника педагогіки / К. Д. Ушинський // Твори : [у 6 т.]. – К. : Радянська школа, 1954. – Т. 1. – С. 237-398.

ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ

Крамаренко А.М., д-р пед. наук, професор;
Мохій Ю.В., студентка-магістрантка ФППОМ;
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Сучасній школі належить провідна роль у формуванні ціннісного ставлення до природи в учнів, але попри усі намагання, є підстави стверджувати, що нині це завдання залишається не розв'язаним. Як засвідчують українські вчені (В. Крисаченко, М. Кисельов, М. Дробноход, Г.Пустовіт), в учнів доволі часто переважають споживацькі підходи до природи, низьким є рівень усвідомлення екологічних проблем та ціннісного ставлення до природи, слабо розвинена особиста потреба практичної участі в реальній природоохоронній діяльності.

Зокрема К. Гуз упевнений, що в “екологічних кризах, сплесках агресії у суспільстві у певному ступені винна і сучасна школа, яка створює недостатньо можливостей формувати в учнів життєстверджуючий образ світу. Адже вузькоспеціалізоване предметне урокодавання розділяє цілісний план свідомості дитини, не сприяє формуванню переконань, що все у природі зокрема і людина, підлягає єдиним закономірностям. Такий зміст освіти спричиняє агресію проти природи” [1, с. 5].

У контексті останнього А. Степанюк і В. Грубінко зазначають, що донедавна в освітній традиції домінувала антропоцентрична спрямованість аналізу та викладання природничих дисциплін, яка формувала уявлення про другорядність для суспільства закономірностей, що відбуваються у живій природі. Склалася ситуація, яку психологи визначають як стан деформації екопсихологічної свідомості людини. Констатується відсутність екологічних установок та ціннісних орієнтацій у повсякденній поведінці [2, с. 170].

Увесь комплекс екологічних проблем сучасності вимагає нового філософського осмислення, докорінного перегляду низки соціально-економічних питань, нових наукових пошуків і більш повного та послідовного відображення багатоаспектності екологізації у шкільній освіті.

Екологічна освіта не повинна зводитися до прищеплювання учням певної сукупності норм і правил поведінки без пізнання сутності законів і закономірностей природи, так само як і не повинна обмежуватися розвитком тільки екологічних знань. Натомість провідна мета екологічної освіти, на думку автора, має спрямовуватися на розвиток екологічної культури особистості, у структурі якої вона виділяє екологічні знання, екологічні ціннісні відносини і